

V Bruseli 14. decembra 2021
(OR. en)

15033/21

ELARG 97
COWEB 169

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	14862/21
Č. dok. Kom.:	COM(2021) 644 final
Predmet:	ROZŠIROVANIE A PROCES STABILIZÁCIE A PRIDRUŽENIA – závery Rady

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o rozširovaní a procese stabilizácie a pridruženia schválené Radou 14. decembra 2021.

ZÁVERY RADY O ROZŠIROVANÍ A PROCESE STABILIZÁCIE A PRIDRUŽENIA

1. Rada berie v plnej miere na vedomie oznámenie Komisie z 19. októbra 2021 o politike rozširovania EÚ a správy týkajúce sa Čiernej Hory, Srbska, Turecka, Severomacedónskej republiky, Albánska, Bosny a Hercegoviny a Kosova*.
2. Kríza spôsobená pandémiou COVID-19 má naďalej vážne negatívne dôsledky na naše spoločnosti a hospodárstva. Pandémia zdôraznila potrebu a výhody jednotného vystupovania a spoločného riešenia spoločných výziev. EÚ pripomína nevídany rozsah už poskytnutej podpory a je naďalej odhodlaná v tejto spolupráci a koordinácii pokračovať, a to aj s cieľom ďalej zlepšovať prístup k vakcínam, diagnostike a liečebným postupom a zabezpečiť lepšiu predvídateľnosť a odolnosť voči budúcim krízam. Rada tiež uznáva cennú podporu, ktorú si partneri zo západného Balkánu poskytujú navzájom a ktorú poskytujú EÚ.
3. Rada potvrdzuje svoj **záväzok v súvislosti s rozširovaním**, ktoré je naďalej kľúčovou politikou Európskej únie, a to v súlade s obnoveným konsenzom v otázke rozširovania schváleným Európskou radou 14. a 15. decembra 2006 a s nasledujúcimi závermi Rady. Tento proces naďalej predstavuje strategickú investíciu do mieru, demokracie, prosperity, bezpečnosti a stability v Európe. Rada pripomína, že osvojenie si základných hodnôt EÚ a európskej perspektívy a zaviazanie sa k nim je jednoznačnou strategickou voľbou, ktorá má naďalej zásadný význam pre všetkých partnerov usilujúcich sa o členstvo v EÚ. V súlade s tým Rada naďalej očakáva, že partneri prevezmú zodpovednosť a v plnej miere sa zaviažu k primárnosti demokracie, základných práv a hodnôt a právneho štátu, čo je v záujme ich obyvateľov. Dôveryhodnosť týchto záväzkov závisí od zmysluplného vykonávania potrebných reforiem a dosahovania solídnych výsledkov podporovaných jasnou a konzistentnou komunikáciou smerom k verejnosti.

* Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244/1999 a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

4. Rada pripomína solúnsku agendu a vyhlásenia zo Sofie, Záhrebu a Brda, pričom potvrdzuje, že EÚ jednoznačne podporuje európsku perspektívu partnerov zo západného Balkánu. EÚ ďalej posilní a zintenzívni svoju angažovanosť na všetkých úrovniach s cieľom podporiť politickú, hospodársku a sociálnu transformáciu tohto regiónu, a to aj prostredníctvom pokračujúcej pomoci na základe hmatateľného pokroku západného Balkánu v oblasti právneho štátu a v sociálno-ekonomických reformách, ako aj v súvislosti s dodržiavaním hodnôt, pravidiel a noriem EÚ zo strany partnerov. Rada v tejto súvislosti so záujmom očakáva vykonávanie hospodárskeho a investičného plánu pre západný Balkán, ako aj zelenej agendy pre západný Balkán. S cieľom ďalej oživiť a posilniť politický dialóg s týmto regiónom Rada víta, že samity EÚ – západný Balkán sa konajú ako pravidelné podujatia. Rada so záujmom očakáva, že sa čo najskôr uskutočnia prvé medzivládne konferencie so Severomacedónskou republikou a s Albánskom, a to ihneď po tom, ako Rada schváli príslušné rokovacie rámce. Turecko zostáva kandidátskou krajinou a kľúčovým partnerom v mnohých oblastiach spoločného záujmu.
5. V súlade s predchádzajúcimi závermi Rady a v zmysle kodanských politických kritérií a procesu stabilizácie a pridruženia, ktorý zostáva spoločným rámcom pre vzťahy so západným Balkánom, Rada potvrdzuje, že v súlade s obnoveným konsenzom v otázke rozširovania z roku 2006 je potrebná **spravodlivá a dôsledná podmienenosť a zásada vlastných zásluh**. Rada v tomto kontexte zdôrazňuje, že je dôležité zabezpečiť schopnosť EÚ zachovať a prehĺbiť vlastný rozvoj vrátane schopnosti integrovať nových členov. Cieľom revidovanej metodiky, v rámci ktorej sa ešte väčší dôraz kladie na základné reformy, je oživiť prístupový proces tým, že bude predvídateľnejší, dôveryhodnejší, dynamickejší a bude podliehať silnejšiemu politickému riadeniu na základe objektívnych kritérií a prísnej pozitívnej a negatívnej podmienenosti a reverzibility. V súčasnosti sa začleňuje do nových rokovacích rámcov a zohľadnila sa v existujúcich rámcoch s Čiernou Horou a Srbskom, čo Rada víta. V tejto súvislosti Rada tiež pripomína možnosti urýchlených integračných opatrení, ktoré budú podmienené ďalším a dostatočným pokrokom kandidátov v oblasti reformných priorít.

6. Berúc na vedomie celkovú situáciu v súvislosti so súčasným úsilím v oblasti reforiem medzi partnermi, o ktorej podala správu Komisia, Rada zdôrazňuje, že je naliehavo potrebné, aby sa zamerali na **základné reformy** s cieľom riešiť viacero pretrvávajúcich štrukturálnych nedostatkov v oblasti právneho štátu, základných práv, posilňovania demokratických inštitúcií a reformy verejnej správy, ako aj v súvislosti s hospodárskymi kritériami. Kľúčový význam majú aj naďalej dobré a trvalé výsledky v oblasti vykonávania reforiem a **konkrétne a hmatateľné výsledky** v týchto kľúčových oblastiach, a to najmä pre určovanie celkového tempa prístupových rokovaní.
7. Rada pripomína, že **právny štát** predstavuje základnú hodnotu, na ktorej je založená EÚ, kľúčový aspekt demokratickej transformácie, ktorá je jadrom procesu rozširovania, ako aj procesu stabilizácie a pridruženia, a tiež kľúčové kritérium, podľa ktorého sa posudzuje pokrok na ceste k členstvu v EÚ. Je preto dôležité, aby bol pokrok partnerov v tejto oblasti solídny, skutočný a nezvratný. Hoci Rada uznáva, že niektorí partneri v tejto kľúčovej oblasti pokročili, so znepokojením konštatuje, že oznámené nedostatky potvrdzujú, že ide o jednu z hlavných výziev. Nedostatočný pokrok v mnohých oblastiach, a v niektorých dokonca aj zhoršenie situácie, často súvisí s nedostatkom politickej vôle, nedostatkami v oblasti nezávislosti súdnictva, inštitucionálnej odolnosti a rozšírenou korupciou a organizovanou trestnou činnosťou, čo sú všetko kľúčové otázky, ktoré je potrebné riešiť ako naliehavú prioritu.

Rada konštatuje, že vo väčšine prípadov sa dosiahol obmedzený pokrok a v oblasti ochrany **základných práv** nastala dokonca stagnácia. Naďalej sú potrebné dôveryhodné a skutočné opatrenia na riešenie mnohých oznámených nedostatkov. Osobitne znepokojujúce sú nedostatky týkajúce sa práv dieťaťa a práv osôb patriacich k menšinám a osôb v zraniteľných situáciách, ako sú Rómovia, osoby so zdravotným postihnutím, lesby, gejovia, bisexuálne, transrodové a intersexuálne osoby (LGBTI) a národnostné menšiny, a nediskriminačného zaobchádzania s nimi. Pokiaľ ide o rodovú rovnosť, musí sa zabezpečiť posilnenie postavenia žien a dievčat a plné uplatňovanie ich základných práv. Okrem toho je naďalej hlboko znepokojivá situácia v súvislosti so **slobodou prejavu, slobodou a pluralitou médií**, pričom vo väčšine prípadov sa dosiahol len obmedzený alebo žiadny pokrok a v jednom prípade dokonca došlo k vážnemu zhoršeniu situácie. Na ochranu týchto základných pilierov demokracie sú naďalej potrebné naliehavé opatrenia. Je potrebné rázne riešiť hrozby, zastrašovanie a útoky namierené proti médiám, novinárom a iným mediálnym aktérom. Pre zlepšenie správy vecí verejných na všetkých úrovniach je aj naďalej potrebný ďalší pokrok v oblasti **reformy verejnej správy** najmä jej odpolitizovania, väčšej zodpovednosti a profesionality.

Naliehavou výzvou je riadne **fungovanie a nezávislosť demokratických inštitúcií**, ktoré sú základným prvkom dobre fungujúcich demokracií a kľúčovou podmienkou pristúpenia k EÚ. Rada konštatuje, že hlavným dôvodom nedostatočného zásadného pokroku alebo dokonca zhoršovania situácie v súvislosti s dôveryhodnými a udržateľnými reformami v tejto oblasti je aj naďalej nedostatok skutočnej politickej vôle. Rada so znepokojením berie na vedomie mnohé prípady, keď sa bráni riadnemu fungovaniu demokratických systémov a inštitúcií alebo sa takéto fungovanie podkopáva. Mimoriadne dôležité je aj naďalej riešenie oznámených nedostatkov, ktoré si vyžaduje reformy aj v súvisiacich základných oblastiach, ako aj inkluzívny politický dialóg a posilnenie úlohy a slobody pôsobenia organizácií občianskej spoločnosti.

8. Pokiaľ ide o **hospodárske kritériá**, Rada víta analýzu Komisie a súhlasí s ňou. Rada zdôrazňuje, že vykonávanie zásadných aj štrukturálnych reforiem je naďalej nevyhnutné pre oživenie hospodárstva a rozvoj, keďže úsilie o boj proti korupcii, zlepšenie právneho štátu, zvýšenie transparentnosti a posilnenie inštitúcií a sociálneho dialógu by bolo prínosom aj z hospodárskeho hľadiska. Rada v tejto súvislosti zdôrazňuje význam úplnej transparentnosti všetkých investícií, najmä tých, ktoré zahŕňajú postupy verejného obstarávania. Využitie hospodárskeho potenciálu partnerov si bude vyžadovať aj pokračujúce reformy hospodárskych štruktúr identifikovaných v programoch hospodárskych reforiem. Vykonávanie reforiem stanovených v programoch hospodárskych reforiem a v politickom usmernení prijatom spoločne s členskými štátmi EÚ je preto kľúčové nielen na zlepšenie konkurencieschopnosti, podporu tvorby pracovných miest a uľahčenie sociálneho začlenenia, ale aj na zaistenie fiškálnej udržateľnosti a splnenie hospodárskych kritérií v procese pristúpenia a na maximalizáciu potenciálneho vplyvu významného investičného balíka EÚ. **Zelená agenda a udržateľná prepojenosť** sú kľúčom k udržateľnej obnove, ako aj k hospodárskej integrácii v rámci regiónu a s EÚ, ktorá prospeje podnikom aj širšej verejnosti. Rada vyzýva všetkých partnerov, aby na základe svojich príslušných programov hospodárskych reforiem vykonávali opatrenia uvedené v spoločných záveroch z dialógu o hospodárskych a finančných otázkach medzi EÚ a partnermi zo západného Balkánu a Tureckom z 12. júla 2021. Rada pripomína, že EÚ je pre západný Balkán a Turecko naďalej jednoznačne najväčším obchodným partnerom z hľadiska dovozu i vývozu.
9. Rada zdôrazňuje, že je nevyhnutné riešiť **zmenu klímy** v súlade s ambíciami EÚ v oblasti klímy, urýchliť zosúlad'ovanie s *acquis* EÚ a posilniť vykonávanie pri prechode na klimaticky neutrálne, odolné, udržateľné a obehové hospodárstva efektívne využívajúce zdroje.

10. Základnými prvkami procesu rozširovania, ako aj procesu stabilizácie a pridruženia sú aj naďalej **dobré susedské vzťahy a regionálna spolupráca**. Rada víta pokrok, ktorý sa dosiahol, a opätovne zdôrazňuje význam inkluzívnej regionálnej spolupráce, najmä vytvorenia **Západobalkánskeho spoločného regionálneho trhu** založeného na pravidlách a normách EÚ, ktorý bude kľúčom k tomu, aby sa v plnej miere využil potenciál regiónu a hospodárskeho a investičného plánu. Je potrebné ďalej vyvíjať rozhodné úsilie na podporu **zmierenia a regionálnej stability** a zároveň hľadať a realizovať definitívne, inkluzívne a záväzné riešenia dvojstranných sporov a problémov partnerov, ktoré majú korene v minulosti, a to v súlade s medzinárodným právom a platnými zásadami vrátane Dohody o otázkach nástupníctva, ako aj nevyriešených prípadov nezvestných osôb a problematiky súvisiacej s vojnovými zločinmi. Domáce prípady vojnových zločinov by sa mali riešiť bez diskriminácie, a to aj prostredníctvom zmysluplnej regionálnej spolupráce, plnej spolupráce s Medzinárodným reziduálnym mechanizmom pre trestné tribunály a špecializovanými komorami a podporou ich činností. Rada zdôrazňuje, že popieranie genocídy, štvavá rétorika či glorifikácia vojnových zločincov, nech je z ktorejkoľvek strany, je neprípustná. Je potrebné sa vyhnúť vyhláseniam a krokom, ktoré by mohli negatívne ovplyvniť dobré susedské vzťahy a mierové urovnanie sporov. Je potrebné, aby sa existujúce dvojstranné dohody vrátane Dohody z Prespy medzi Severomacedónskou republikou a Gréckom a Zmluvy o priateľstve, dobrých susedských vzťahoch a spolupráci medzi Severomacedónskou republikou a Bulharskom vykonávali v dobrej viere.
11. Rada naďalej zdôrazňuje význam ďalšieho prehĺbovania spolupráce v oblasti zahraničnej politiky a očakávania Únie v súvislosti s výraznejším zosúladením so spoločnou **zahraničnou a bezpečnostnou politikou EÚ**, najmä v prípade záležitostí, pri ktorých ide o významné spoločné záujmy, ako sú napríklad reštriktívne opatrenia a riešenie hybridných hrozieb. Pristúpenie k EÚ je voľba, ktorá si vyžaduje uznávanie spoločných zásad, hodnôt a cieľov, ktoré sa Únia snaží podporovať vo svojom susedstve a mimo neho, vrátane dosiahnutia úplného zosúladenia so spoločnou zahraničnou a bezpečnostnou politikou a zdržania sa akýchkoľvek krokov, ktoré sú s ňou v rozpore.

12. Rada naďalej zdôrazňuje význam **strategickej komunikácie**, ako aj potrebu, aby partneri posilnili svoju odolnosť voči škodlivým hybridným činnostiam. Hybridné hrozby si vyžadujú posilnenú a užšiu spoluprácu, a to aj v oblasti kybernetickej odolnosti, ochrany kritických infraštruktúr, strategickej komunikácie a riešenia dezinformácií. Rada vyzýva všetkých partnerov, aby jasne informovali o výhodách a povinnostiach vyplývajúcich z ich cesty smerom k EÚ, ako aj o svojom záväzku v súvislosti s hodnotami EÚ a súvisiacimi potrebnými reformami. Zásadný význam má naďalej trvalé úsilie EÚ a členských štátov aj v oblasti presadzovania efektívnejšej politiky komunikácie s verejnosťou vo vzťahu k partnerom, ako aj k občanom EÚ.
13. Terorizmus, radikalizácia a organizovaná trestná činnosť naďalej predstavujú vážne bezpečnostné hrozby pre EÚ a celý región. Rada v súlade s predchádzajúcimi závermi Európskej rady a Rady pripomína, že je dôležité pokračovať v spolupráci v oblasti **boja proti terorizmu**, najmä pokiaľ ide o zahraničných teroristických bojovníkov, predchádzanie radikalizácii a boj proti nej, a túto spoluprácu ďalej posilňovať. Je stále potrebné vyvíjať ďalšie úsilie a dosiahnuť dobré výsledky v **boji proti organizovanej trestnej činnosti**. Rada víta oznámené pozitívne príklady a zdôrazňuje, že je potrebné, aby všetci partneri našli účinné riešenia s cieľom zabrániť prenikaniu organizovanej trestnej činnosti do svojich hospodárstiev. Je potrebné vynaložiť viac úsilia na predchádzanie všetkým formám radikalizácie vrátane radikalizácie náboženskej, etnicko-nacionalistickej alebo politickej povahy.
14. Pokiaľ ide o **migráciu**, Rada vyjadruje partnerom zo západného Balkánu uznanie za ich pokračujúce úsilie a vo všeobecnosti konštruktívnu spoluprácu, ktoré priniesli jasné výsledky, a Turecku za pokračujúce značné úsilie pri poskytovaní príbytku a riešení potrieb takmer 4 miliónov utečencov. Rada opakuje, že je nevyhnutné, aby sa ďalej v plnej miere a nediskriminačne vykonávalo vyhlásenie EÚ a Turecka a naďalej poskytovala podpora partnerom na západobalkánskej trase. Na riešenie migračných výziev sú potrebné ďalšie opatrenia partnerov v súlade s právom EÚ a medzinárodnými záväzkami.

15. Rada pripomína, že EÚ naďalej poskytuje značnú **finančnú a technickú pomoc** procesu rozširovania a procesu stabilizácie a pridruženia, najmä v podobe nástroja predvstupovej pomoci (IPA), v nadväznosti na prijatia nariadenia o IPA III v septembri 2021 s celkovými finančnými prostriedkami vo výške 14,162 miliardy EUR.

ROZŠIROVANIE

ČIERNA HORA

16. Rada víta celkový pokrok, ktorý sa doteraz dosiahol v prístupových rokovaníach, pričom sa otvorilo všetkých 33 preverených kapitol a 3 sa predbežne uzavreli, ako aj dohodu dosiahnutú na 13. medzivládnej konferencii v júni 2021 o prvkoch revidovanej metodiky rozširovania, ktoré sa majú zohľadniť v existujúcom rokovacom rámci a ktoré sa majú uplatňovať na prístupové rokovania s Čiernou Horou. Pre ďalší pokrok v prístupových rokovaníach a pred tým, ako sa prikróčí k predbežnému uzavretiu iných kapitol, zostáva prioritou splnenie priebežných referenčných kritérií stanovených v kapitolách 23 a 24. Len po tom, ako Čierna Hora splní načrtnuté kritériá, bude EÚ môcť stanoviť požiadavky v oblasti právneho štátu ako záverečné kritériá, ktoré bude Čierna Hora musieť splniť pred uzavretím týchto kapitol. Rada opätovne zdôrazňuje, že konkrétne výsledky a výrazná a udržateľná úspešnosť sa musia dosiahnuť v rámci celého systému právneho štátu. Ako sa uvádza aj v rokovacom rámci, pokrok v týchto kapitolách má zásadný význam a bude aj naďalej určovať celkové tempo prístupových rokovaní. Rada očakáva, že Čierna Hora bude pokračovať vo svojej ceste k pristúpeniu s väčším odhodlaním. Za najdôležitejšie a najnaliehavejšie reformy, ktoré má Čierna Hora vykonať, označila Rada reformy, ktoré sa uvádzajú nižšie.

17. Rada dôrazne nabáda Čiernu Horu, aby preukázala rozhodnú politickú vôľu, prekonala polarizáciu a priniesla hmatateľné výsledky, najmä v kritických oblastiach, ako sú **sloboda prejavu a médií a boj proti korupcii**, a aby pokračovala v odstraňovaní existujúcich nedostatkov v riešení prípadov organizovanej trestnej činnosti a pri zaisťovaní a konfiškácii majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti. Rada pripomína, že je potrebné riešiť stagnujúce vykonávanie kľúčových reforiem súdnictva vrátane dôležitých a stále nedoriešených vymenovaní v kľúčových nezávislých inštitúciách a justícii. Rada tiež opakovane vyzýva Čiernu Horu, aby zaručila bezpečné a priaznivé prostredie pre slobodu prejavu a nezávislosť médií, a to aj prioritným zintenzívnením úsilia o vyšetrenie a vyriešenie prípadov útokov proti novinárom a účinným riešením otázky dezinformácií, online obťažovania a nenávistných prejavov. Je zásadné zabezpečiť nezávislosť verejnoprávneho vysielania a vytvoriť účinný samoregulačný mechanizmus, ktorý by sa vzťahoval na všetky mediálne subjekty. Rada zdôrazňuje, že očakáva silný politický záväzok a skutočnú angažovanosť všetkých príslušných inštitúcií a aktérov vo všetkom tomto úsilí.

Okrem toho Rada nabáda Čiernu Horu, aby **posilnila nezávislosť inštitúcií, najmä súdnictva**, a preukázala silnú politickú vôľu pokračovať v **reforme verejnej správy** a posilnila administratívnu kapacitu. Rada v tejto súvislosti poznamenáva, že Čierna Hora musí zabezpečiť nábor pracovníkov na základe zásluh a zachovať v štátnej správe odborné znalosti týkajúce sa EÚ s cieľom podporiť prístupový proces a rokovania a uplatňovať *acquis* EÚ.

18. Rada podčiarkuje, že pre zvýšenie dôvery voličov je kľúčová **volebná reforma**, a naliehavo vyzýva, aby všetky strany preukázali zodpovednosť a zapojili sa v **parlamente** do zmysluplného a inkluzívneho **politického dialógu** s cieľom zabrániť ďalšej polarizácii politickej scény.

19. Pokiaľ ide o **hospodárske reformy**, Rada konštatuje, že pandémie COVID-19 z hospodárskeho hľadiska vyžiadala veľkú daň. Napriek tomu sa vláde podarilo pokračovať vo vykonávaní niektorých z plánovaných reforiem a zmierňovať finančné riziká, zatiaľ čo finančný sektor zostal stabilný. Rada nabáda Čiernu Horu, aby v plnej miere vykonávala politické usmernenia uvedené v spoločných záveroch v rámci dialógu o hospodárskych a finančných otázkach, ako je zníženie rozpočtového deficitu a pomeru dlhu k HDP, posilnenie fiškálneho riadenia a transparentnosti a uskutočňovanie štrukturálnych reforiem.
20. Rada oceňuje nepretržité konštruktívne odhodlanie Čiernej Hory ďalej rozvíjať **regionálnu spoluprácu** a podporovať **dobré susedské vzťahy**.
21. Rada naďalej vyjadruje Čiernej Hore veľké uznanie za jej konzistentnú spoluprácu v otázkach zahraničnej politiky, a najmä jej neustále plné zosúlad'ovanie so **spoločnou zahraničnou a bezpečnostnou politikou EÚ**. Víta tiež skutočnosť, že Čierna Hora sa naďalej aktívne zapája do misií a operácií EÚ v rámci **spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky**.

SRBSKO

22. Rada víta **celkový pokrok**, ktorý sa doteraz dosiahol v prístupových rokovaniach, pričom sa otvorilo 22 z 35 rokovacích kapitol a 2 sa predbežne uzavreli, ako aj dohodu dosiahnutú na 12. medzivládnej konferencii v júni 2021 o prvkoch revidovanej metodiky rozširovania, ktoré sa majú zohľadniť v existujúcom rokovacom rámci a ktoré sa majú uplatňovať na prístupové rokovania so Srbskom. Rada naďalej zdôrazňuje, že pokrok súvisiaci s kapitolami týkajúcimi sa právneho štátu a základných práv, ako aj s normalizáciou vzťahov Srbska s Kosovom, ako sa stanovuje v rokovacom rámci, má naďalej zásadný význam a bude určovať celkové tempo prístupových rokovaní.
23. Rada berie na vedomie, že srbská vláda naďalej vyhlasovala integráciu do EÚ za svoj strategický cieľ, a vyzýva srbské orgány, aby prijali pevný záväzok v súvislosti s **hodnotami EÚ** a presadzovali ich, a tiež aby kládli väčší dôraz na tento cieľ a iniciatívne pozitívne a jednoznačne informovali o EÚ, ktorá je hlavným politickým a hospodárskym partnerom Srbska.

24. Rada berie na vedomie pokrok, ktorý Srbsko dosiahlo v niektorých oblastiach právneho štátu, ale aj celkový nedostatočný pokrok a pretrvávajúce oneskorenia v mnohých ďalších oblastiach. Rada nabáda Srbsko, aby naďalej preukazovalo politickú vôľu ďalej zrýchliť reformy a dosiahnuť konkrétne a hmatateľné výsledky v **základných oblastiach**. Za najdôležitejšie a najnaliehavejšie reformy, ktoré má Srbsko vykonať, označila Rada reformy, ktoré sa uvádzajú nižšie.

Srbsko by sa malo zamerať na splnenie predbežných kritérií pre kapitoly 23 a 24, a to aj vykonávaním revidovaných akčných plánov pre tieto kapitoly. Osobitnú pozornosť si naďalej vyžaduje nezávislosť a celková efektívnosť **súdnictva** a tiež účinné vykonávanie reforiem v tejto oblasti. Rada víta pokrok, ktorý sa doteraz dosiahol v súvislosti s ústavnou reformou, a vyzýva Srbsko, aby ju dokončilo počas súčasného volebného obdobia a v súlade s európskymi normami a odporúčaniami Benátskej komisie. Srbsko musí dosiahnuť konkrétne výsledky a presvedčivú úspešnosť v súvislosti s účinnými vyšetrovaniami, stíhaniami a právoplatnými odsúdeniami, zmrazením a konfiškáciou majetku získaného trestnou činnosťou, najmä v súvislosti so **závažnou a organizovanou trestnou činnosťou a praním špinavých peňazí**. Srbsko musí zintenzívniť svoje úsilie v boji proti **korupcii**, a to aj v prípadoch na vysokej úrovni.

Rada oceňuje prijatie mediálnej stratégie a súvisiaceho akčného plánu a vyzýva Srbsko, aby ich prioritne účinne vykonávalo, pričom bude rešpektovať literu a ducha cieľov mediálnej stratégie. Rada zároveň vyjadruje vážne znepokojenie nad tým, že v zlepšovaní celkového prostredia pre **slobodu prejavu** sa dosiahol obmedzený pokrok. Rada opakovane vyzýva Srbsko, aby čo najskôr zaručilo bezpečné prostredie priaznivé pre nerušené uplatňovanie slobody prejavu a nezávislosti médií, a to aj zintenzívnením úsilia o vyšetrenie prípadov vyhrážania sa novinárom, ich zastrašovania a násilia voči nim.

Srbsko musí naďalej venovať osobitnú pozornosť plnému dodržiavaniu **základných práv** vrátane ochrany najzraniteľnejších skupín, ako aj nediskriminačnému zaobchádzaniu s národnostnými menšinami v celom Srbsku, najmä v oblastiach vzdelávania, používania jazyka národnostných menšín, prístupu k médiám a náboženským obradom v jazykoch národnostných menšín, a aktívne sa usilovať o vyšetrovanie trestných činov motivovaných nenávisťou a odsúdenie ich páchatel'ov.

Rada zdôrazňuje, že je potrebné zabezpečiť riadne fungovanie **demokratických inštitúcií**, a zdôrazňuje, že volebná reforma je naďalej nevyhnutná na posilnenie dôvery vo voľby. Uznáva, že Srbsko začalo riešiť dlhodobé odporúčania OBSE/ODIHR. Pred ohlásenými voľbami v roku 2022 je nevyhnutné, aby sa všetky tieto kľúčové odporúčania vykonávali inkluzívnym a transparentným spôsobom a na základe širšieho politického konsenzu. Je dôležité, aby sa vykonávali aj opatrenia identifikované v rámci dialógu medzi stranami pod vedením Európskeho parlamentu. Stále je potrebné skutočne vytvoriť priaznivé prostredie pre rozvoj a financovanie **občianskej spoločnosti**.

Rada naďalej zdôrazňuje význam vnútroštátneho riešenia prípadov **vojnových zločinov**, vyriešenia zostávajúcich prípadov nezvestných osôb a plnej spolupráce s Medzinárodným reziduálnym mechanizmom pre trestné tribunály, a to aj prostredníctvom úplného akceptovania a vykonávania jeho rozsudkov a rozhodnutí, ako prioritnej záležitosti. Nemala by existovať žiadna podpora a verejný priestor pre odsúdených vojnových zločincov ani pre glorifikáciu alebo popieranie ich zločinov.

25. Pokiaľ ide o **hospodárske reformy**, Rada s uspokojením berie na vedomie neustály pokrok dosahovaný pri rozvoji fungujúceho trhového hospodárstva a skutočnosť, že vplyv krízy spôsobenej ochorením COVID-19 bol úspešne zmiernený okrem iného silným rozvojom pred krízou a rozsiahlymi a včasnými fiškálnymi a menovými podpornými opatreniami. Rada nabáda Srbsko, aby v plnej miere vykonávalo politické usmernenia uvedené v spoločných záveroch z dialógu o hospodárskych a finančných otázkach a pokračovalo v štrukturálnych reformách verejnej správy a štátnych podnikov. Dôležité je zabezpečenie úplného súladu s *acquis* EÚ v oblasti verejného obstarávania. Rada víta úsilie Srbska o splnenie úvodných kritérií v bloku 3 (konkurencieschopnosť a inkluzívny rast) a bude pokračovať v ich posudzovaní.
26. Rada opätovne pripomína, že je potrebné, aby Srbsko splnilo svoj záväzok a v súlade s rokovacím rámcom vyvinulo intenzívnejšie úsilie o postupné zosúladenie svojich pozícií so **spoločnou zahraničnou a bezpečnostnou politikou EÚ** a aby naďalej prioritne a hmatateľne zlepšovalo svoje súčasné výsledky.

27. Víta tiež, že Srbsko sa naďalej aktívne zapája do misií a operácií EÚ v rámci **spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky** a významne k nim prispieva.
28. Rada opakovane konštatuje, že Srbsko musí svoj záväzok dosiahnuť súlad so **spoločnou vízovou politikou EÚ**.
29. Pokiaľ ide o **dialóg** sprostredkovaný EÚ, Rada víta jeho pokračovanie v júni 2021 a vyjadruje uznanie vysokému predstaviteľovi a OZEÚ pre dialóg medzi Belehradom a Prištinou a ďalšie regionálne otázky západného Balkánu za ich odhodlanie v súvislosti s týmto dialógom s podporou EÚ. Rada očakáva, že Srbsko sa v dobrej viere a v duchu kompromisu zapojí do dialógu, ktorý sprostredkúva EÚ, s cieľom dosiahnuť komplexnú právne záväznú dohodu s Kosovom v súlade s medzinárodným právom a *acquis* EÚ. Táto dohoda by sa mala zaoberať všetkými nevyriešenými otázkami a prispieť k regionálnej stabilite. Je to nevyhnutné na to, aby Srbsko a Kosovo mohli pokročiť vo svojej európskej trajektórii. Rada opätovne zdôrazňuje svoje pevné očakávanie, že všetky minulé dohody sa budú rešpektovať a bezodkladne vykonávať. Obe strany by sa tiež mali vyhýbať krokom, ktoré narúšajú stabilitu, a rétorike, ktorá neprispieva k dialógu.
30. Rada víta odhodlanie Srbska aktívne podporovať **regionálnu spoluprácu** a nabáda ho, aby pokračovalo v úsilí o posilnenie **dobrých susedských vzťahov** a prispievalo k stabilite a zmiereniu.

TURECKO

31. Rada pripomína, že Európska rada 24. a 25. júna 2021 skonštatovala strategický záujem Európskej únie o stabilné a bezpečné prostredie vo východnom Stredozemí a o rozvoj kooperatívneho a vzájomne prospešného vzťahu s Tureckom. Európska rada uvítala zmiernenie napätia vo východnom Stredozemí, pričom zdôraznila, že je potrebné tento trend udržať, a opätovne zdôraznila, že EÚ je pripravená spolupracovať s Tureckom postupným, primeraným a zvratným spôsobom vo viacerých oblastiach spoločného záujmu s výhradou podmienok, ktoré členovia Európskej rady stanovili 25. marca 2021 a v predchádzajúcich záveroch Európskej rady.
32. Vzhľadom na tieto, ako aj predchádzajúce závery Európskej rady je Rada naďalej odhodlaná udržiavať otvorený a úprimný dialóg s cieľom riešiť spoločné výzvy a spolupracovať v kľúčových oblastiach spoločného záujmu, ako sú migrácia, verejné zdravie, klíma, boj proti terorizmu a regionálne otázky. Rada berie na vedomie nedávne obnovenie dialógov na vysokej úrovni medzi EÚ a Tureckom o viacerých z týchto otázok, ako aj ratifikáciu Parížskej dohody o zmene klímy zo strany Turecka.
33. Rada vyjadruje Turecku uznanie za pokračujúce významné úsilie, ktoré vynakladá pri poskytovaní útočiska takmer 4 miliónom utečencov a pri riešení ich potrieb. Včas sa zabezpečí nepretržitá pomoc EÚ pre utečencov a hostiteľské komunity. **Vyhlásenie EÚ – Turecko** naďalej prináša výsledky. Rada pripomína, že Európska rada na zasadnutí 21. – 22. októbra 2021 vyzvala Turecko, aby zabezpečilo úplné a nediskriminačné vykonávanie vyhlásenia EÚ a Turecka z roku 2016, a to aj voči Cyperskej republike. Prioritami zostáva účinné riadenie hraníc, ako aj obnovenie návratov. Úplné a účinné vykonávanie dohody o readmisii medzi EÚ a Tureckom a spolupráca v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí so všetkými členskými štátmi EÚ majú naďalej zásadný význam.

34. Rada opätovne vyjadruje vážne obavy v súvislosti s ďalším a hlboko znepokojujúcim zhoršovaním situácie v oblasti demokracie, právneho štátu a základných práv vrátane slobody prejavu, ako aj v súvislosti so systémovým problémom nedostatočnej nezávislosti súdnictva. Niekoľko reštriktívnych opatrení prijatých počas výnimočného stavu sa začlenilo do práva a má na ľudí v Turecku výrazný negatívny vplyv. Občianska spoločnosť a jej organizácie pôsobia pod neustálym tlakom a v čoraz náročnejšom prostredí. Systematický nedostatok nezávislosti a neprimeraný tlak na súdnictvo nemožno tolerovať, rovnako ako pokračujúce obmedzovania, zadržiavania, väznenia a iné opatrenia zamerané proti novinárom, akademickým pracovníkom, členom politických strán vrátane poslancov parlamentu, právnikom, obhajcom ľudských práv, používateľom sociálnych médií a ďalším osobám, ktoré uplatňujú svoje základné práva a slobody. Rada zdôrazňuje, že je dôležité rešpektovať zákonnosť a integritu volebného procesu, a to najmä vzhľadom na početné zatýkanie, prepúšťanie a nahrádzanie demokraticky zvolených starostov a zameranie sa na opozičné strany a ich členov. Rada opätovne vyjadruje vážne znepokojenie nad nahláseným pokračujúcim negatívnym vývojom, pripomína medzinárodné normy a záväzky, ku ktorým sa Turecko prihlásilo a zaviazalo, a vyzýva ho, aby urýchlene zvrátilo negatívne trendy a dôveryhodne riešilo mnohé závažné nedostatky identifikované v správe Komisie. Turecko by tiež malo zintenzívniť spoluprácu s Radou Európy a jej príslušnými orgánmi a inštitúciami, zaoberať sa ich kľúčovými odporúčaniami, plne vykonávať Európsky dohovor o ľudských právach a iné medzinárodné nástroje v oblasti ľudských práv, ktorých je Turecko zmluvnou stranou, ako aj vykonávať všetky rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva v súlade s článkom 46 EDLP.
35. Pokiaľ ide o **hospodárske reformy**, Rada berie na vedomie vážne obavy, ktoré pretrvávajú v súvislosti s fungovaním trhového hospodárstva krajiny. Nedostatky v oblasti koordinácie inštitúcií a politik oslabili dôveryhodnosť a účinnosť opatrení orgánov a výrazne sa zvýšili nerovnováhy, čo viedlo k nestabilite finančného trhu, výrazne negatívnemu vplyvu na trh práce a vyššej chudobe. Rada nabáda Turecko, aby v plnej miere vykonalo politické usmernenia uvedené v **spoločných záveroch z dialógu o hospodárskych a finančných otázkach**. Osobitný význam má nezávislosť regulačných orgánov, ako je centrálna banka.

Rada ďalej pripomína, že je potrebné, aby Turecko riešilo povinnosti týkajúce sa vykonávania **colnej únie medzi EÚ a Tureckom** a zabezpečilo jej účinné uplatňovanie vo všetkých členských štátoch. Rada vyjadruje poľutovanie nad tým, že Turecko sa naďalej odchyľuje od svojich záväzkov vyplývajúcich z colnej únie medzi EÚ a Tureckom, a pripomína, že obchodné alebo obdobné prekážky, ktoré s ňou nie sú v súlade, by sa mali bezodkladne odstrániť.

36. Rada opätovne vyzýva Turecko, aby postupne zosúladiť svoje pozície so **spoločnou zahraničnou a bezpečnostnou politikou EÚ** a aby v prvom rade zvrátilo rastúci negatívny trend, a pripomína svoju pozíciu k prístúpeniu členských štátov k medzinárodným organizáciám. Rada so znepokojením konštatuje, že zahraničná politika Turecka je čoraz viac v rozpore s prioritami EÚ v oblasti spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky, a to aj pokiaľ ide o Líbyu a operáciu IRINI. Rada vzhľadom na spoločný záujem EÚ a Turecka o mier a stabilitu v regióne očakáva, že Turecko a všetci aktéri pozitívne prispievajú k riešeniu regionálnych kríz.
37. Rada naďalej očakáva, že Turecko sa jednoznačne zaviazá k **dobrým susedským vzťahom**, medzinárodným dohodám, ako aj k mierovému urovnávaniu sporov, pričom sa v prípade potreby obráti na Medzinárodný súdny dvor.

Rada, ako sa uvádza v jej záveroch z 11. decembra 2006, 26. júna 2018 a 18. júna 2019, ktoré následne potvrdila Európska rada, ako aj vo vyhlásení z 21. septembra 2005, vyzýva Turecko, aby splnilo svoje záväzky vyplývajúce z rokovacieho rámca vrátane úplného nediskriminačného vykonávania dodatkového protokolu k dohode o asociácii voči všetkým členským štátom. Rada zdôrazňuje, že nevyhnutnosťou je uznanie všetkých členských štátov. Turecko musí ukončiť akékoľvek hrozby a činnosti, ktoré poškodzujú dobré susedské vzťahy, normalizovať svoje vzťahy s Cyperskou republikou a rešpektovať zvrchovanosť všetkých členských štátov EÚ uplatňovanú v ich pobrežných vodách a vzdušnom priestore, ako aj všetky ich zvrchované práva, okrem iného vrátane práva na prieskum a ťažbu svojich prírodných zdrojov, v súlade s právom EÚ a medzinárodným právom vrátane Dohovoru Organizácie Spojených národov o morskom práve.

38. EÚ je aj naďalej odhodlaná dosiahnuť komplexné riešenie **cyperského problému**. Pripomína, že v tejto súvislosti je naďalej veľmi dôležité, aby sa Turecko zaviazalo a prispievalo k mierovému riešeniu vrátane jeho vonkajších aspektov, v rámci OSN, a to na základe federácii dvoch politicky rovných komunít a zón, v súlade so všetkými príslušnými rezolúciami BR OSN a so zásadami, na ktorých je založená EÚ, a s *acquis*. Rada vyjadruje poľutovanie nad tým, že neformálne stretnutie v apríli 2021 v Ženeve pod záštitou OSN nevedlo k obnoveniu formálnych rokovaní. EÚ bude v podpore tohto procesu naďalej zohrávať aktívnu úlohu.

Rada odsudzuje jednostranné kroky Turecka v súvislosti s mestskou časťou Varoša, ktoré sú v rozpore s rezolúciami Bezpečnostnej rady OSN, a pripomína význam štatútu mestskej časti Varoša a potrebu plného dodržiavania rezolúcií Bezpečnostnej rady OSN, najmä rezolúcií č. 550, 789 a 1251, ako zdôraznila Európska rada 24. júna 2021. Rada tiež vyzýva na bezprostredné uvedenie do pôvodného stavu spred týchto krokov, ako aj spred krokov, ktoré sa v mestskej časti Varoša vykonali od októbra 2020.

39. Rada s poľutovaním konštatuje, že Turecko sa naďalej vzdŕaňuje od Európskej únie, a pripomína svoje predchádzajúce závery, v ktorých konštatovala, že prístupové rokovania s Tureckom sa preto v podstate zastavili a nemožno uvažovať o otvorení alebo uzavretí žiadnych ďalších kapitol.

PROCES STABILIZÁCIE A PRIDRUŽENIA

SEVEROMACEDÓNSKA REPUBLIKA

40. Rada víta pokračujúce odhodlanie Severomacedónskej republiky pokročiť v reformnom programe EÚ, ktorým sa pripravila pôda pre rozhodnutie o začatí prístupových rokovaní v marci 2020. Rada so záujmom očakáva, že sa čo najskôr uskutoční prvá medzivládna konferencia so Severomacedónskou republikou, a to ihneď po tom, ako Rada schváli príslušné rokovacie rámce.

41. Rada berie na vedomie, že podľa OBSE/ODIHR boli miestne **voľby**, ktoré sa konali 17. a 31. októbra 2021, konkurenčné a dodržali sa pri nich základné slobody. Mnohé nedostatky v právnom rámci však zdôrazňujú potrebu komplexného preskúmania právnych predpisov týkajúcich sa volieb. Rada zdôrazňuje, že je dôležité, aby orgány naďalej včas a inkluzívnym spôsobom riešili zostávajúce odporúčania OBSE/ODIHR a Benátskej komisie.
42. Rada víta skutočnosť, že sa dosiahol pokrok v oblasti **právneho štátu**, okrem iného aj v boji proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti, ako aj záväzok vlády zachovať a urýchliť vykonávanie reforiem súvisiacich s EÚ. Udržateľnosť týchto štrukturálnych reforiem je dlhodobý proces, ktorý si vyžaduje nepretržité zapojenie vlády aj opozície. Rada nabáda všetky strany, aby pokračovali v zintenzívňovaní súčasnej dynamiky reforiem a aby zlepšili konštruktívny dialóg.
43. V oblasti **súdnictva**, Rada víta, že sa dosiahol určitý pokrok vo vykonávaní stratégie reformy justície, pričom sa ďalej zohľadnili odporúčania Benátskej komisie a skupiny vedúcich odborníkov, ktoré sa týkajú systémových otázok právneho štátu. Rada podčiarkuje, že dôraz sa musí klásť na ďalšie vykonávanie existujúcich stratégií a právnych predpisov a na využívanie nástrojov, ktoré sú k dispozícii, v súlade s normami EÚ. Na základe dosiahnutého pokroku je potrebné zabezpečiť nezávislosť, profesionalitu a nestrannosť justičného systému. Rada berie na vedomie úsilie pokračovať v boji proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti, a to aj v prípadoch na vysokej úrovni. Rada zdôrazňuje, že je potrebné zabezpečiť systematické vykonávanie aktualizovaného akčného plánu stratégie reformy justície a stratégií v oblasti ľudských zdrojov týkajúcich sa justície a prokuratúry. Rada zdôrazňuje, že je dôležité, aby dotknuté inštitúcie nadviazali na odporúčania Štátnej komisie pre prevenciu korupcie, ktorá je pri predchádzaní korupcii mimoriadne aktívna. Rada vyzýva Severomacedónsku republiku, aby pokračovala v úsilí o ďalšie posilnenie oblasti slobody prejavu a bezpečnosti novinárov.

44. Rada konštatuje, že v oblasti **verejnej správy** sa dosiahol určitý pokrok. Zásadný význam má aj naďalej zabezpečenie dodržiavania zásad transparentnosti, zásluhovosti a spravodlivého zastúpenia, a to aj prostredníctvom zlepšení a vykonávania legislatívneho rámca.
45. Krajina vykonala komplexnú reformu svojich spravodajských a bezpečnostných služieb v spolupráci s NATO a strategickými partnermi. Rada zdôrazňuje, že je potrebné posilniť kapacitu parlamentného dohľadu nad spravodajskými službami.
46. Rada víta skutočnosť, že Severomacedónska republika naďalej zohráva aktívnu a konštruktívnu úlohu pri riadení zmiešaných **migračných** tokov prostredníctvom účinnej spolupráce so susednými krajinami a členskými štátmi EÚ.
47. Pokiaľ ide o **hospodárske reformy**, Rada nabáda Severomacedónsku republiku, aby pokračovala v úsilí o splnenie požiadaviek vnútorného trhu EÚ a vyrovnala sa s konkurenčným tlakom a trhovými silami v rámci Únie. Ďalej nabáda Severomacedónsku republiku, aby v plnej miere vykonávala politické usmernenia uvedené v spoločných záveroch v rámci dialógu o hospodárskych a finančných otázkach vykonávaním účinných a dobre koordinovaných štrukturálnych reforiem.
48. Rada víta skutočnosť, že sčítanie ľudu bolo ukončené 30. septembra 2021, a konštatuje, že výsledky sa očakávajú v nadchádzajúcich mesiacoch.
49. Základnými prvkami procesu rozširovania, ako aj procesu stabilizácie a pridruženia sú aj naďalej **dobré susedské vzťahy** a **regionálna spolupráca**. Rada pripomína bod 2 svojich záverov z marca 2020, ako aj to, že je dôležité dosiahnuť hmatateľné výsledky a vykonávať v dobrej viere dvojstranné dohody vrátane Dohody z Prespy s Gréckom a Zmluvy o dobrých susedských vzťahoch s Bulharskom.

50. Rada tiež víta, že sa výrazne zvýšil súlad so **spoločnou zahraničnou a bezpečnostnou politikou EÚ**, čo poukazuje na pozitívny trend a odzrkadľuje strategickú orientáciu krajiny. Rada nabáda Severné Macedónsko, aby naďalej zlepšovalo svoje zosúladovanie v oblasti SZBP. Takisto víta, že sa Severomacedónska republika naďalej aktívne zapája do misií a operácií EÚ v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky.

ALBÁNSKO

51. Rada víta pokračujúce odhodlanie Albánska pokročiť v reformnom programe EÚ, ktorým sa pripravila pôda pre rozhodnutie o začatí prístupových rokovaní s EÚ v marci 2020. Rada so záujmom očakáva, že sa čo najskôr uskutoční prvá medzivládna konferencia s Albánskom, a to ihneď po tom, ako Rada schváli príslušné rokovacie rámce.
52. Rada berie na vedomie, že parlamentné voľby v apríli 2021 boli vo všeobecnosti dobre zorganizované, a pripomína, že tieto voľby sa konali na základe nového volebného rámca po rozsiahlej reforme v súlade s odporúčaniami OBSE/ODIHR. Rada tiež nabáda na ďalšie vykonávanie zostávajúcich odporúčaní OBSE/ODIHR. Rada zdôrazňuje, že inkluzívny a konštruktívny politický dialóg v krajine je naďalej kľúčový, a v tejto súvislosti víta návrat opozície do parlamentu.

Rada víta dobrý pokrok Albánska v oblasti **právneho štátu** konkrétne dosiahnutý vykonávaním komplexnej reformy súdnictva, ktorá neustále napreduje, a posilňovaním boja proti korupcii a boja proti organizovanej trestnej činnosti. Novovytvorené špecializované štruktúry boja proti organizovanej trestnej činnosti a korupcii už priniesli prvé pozitívne výsledky. Je potrebné pokračovať v úsilí o dosiahnutie solídnych výsledkov, okrem iného v prípadoch korupcie na vysokej úrovni a organizovanej trestnej činnosti prostredníctvom iniciatívneho vyšetrovania a konečných rozsudkov a ďalšieho vykonávania akčného plánu na riešenie odporúčaní Finančnej akčnej skupiny, a takisto je potrebné pokračovať v dobrej spolupráci s príslušnými orgánmi členských štátov.

Rada víta, že preverovanie v justícii neustále napreduje a prinieslo hmatateľné výsledky, a nabáda albánske orgány, aby vyvinuli všetko úsilie na to, aby sa tento proces úspešne dokončil. Rada víta skutočnosť, že najvyšší súd obnovil svoju činnosť po tom, ako znovu získal dostatočné kvórum na dosiahnutie pokroku pri rozhodovaní o prípadoch, pričom by sa malo pokračovať v ďalších vymenovaniach s cieľom obsadiť všetky zostávajúce voľné miesta. Rada tiež víta skutočnosť, že ústavný súd zje vďaka ďalším vymenovaniam opäť plne funkčný.

Pokiaľ ide o základné práva, Rada vníma pozitívne prebiehajúce úsilie o vykonanie komplexnej reformy sektora pôdy a konsolidáciu vlastníckych práv a vyzýva orgány, aby v tomto úsilí pokračovali transparentným spôsobom prostredníctvom konzultácií so všetkými príslušnými zainteresovanými stranami, a to aj riešením prípadov falšovania dokladov a urýchleným pokročením v procese registrácie a kompenzácií. Rada víta prijatie zákona o sčítaní obyvateľov a so záujmom očakáva jeho hladký a plne transparentný priebeh v súlade s medzinárodnými normami. Rada tiež víta prijatie sekundárnych právnych predpisov týkajúcich sa rámcového zákona o ochrane národnostných menšín z roku 2017 a naliehavo vyzýva Albánsko, aby urýchlene prijalo a vykonalo zostávajúce sekundárne právne predpisy v súlade s európskymi normami a so zapojením všetkých príslušných zainteresovaných strán.

Rada okrem toho vyzýva Albánsko, aby obnovilo úsilie o dosiahnutie hmatateľného pokroku v oblasti slobody prejavu a bezpečnosti novinárov. Rada opätovne zdôrazňuje, že je dôležité zabezpečiť, aby zmeny zákona o médiách boli v súlade s odporúčaniami Benátskej komisie a medzinárodnými normami, ak by zákon ďalej posudzoval parlament. Rada víta aj konkrétny pokrok, ktorý sa dosiahol v reforme verejnej správy, a nabáda Albánsko, aby odhodlane pokračovalo v úsilí v tejto oblasti. Je potrebné zlepšiť koordináciu v rámci **verejnej správy**, najmä pokiaľ ide o integráciu procesu plánovania politiky a zostavovania rozpočtu a otázky integrácie do EÚ. Zriaďovanie nových agentúr musí byť inkluzívnym procesom so zapojením organizácií občianskej spoločnosti a musí prispievať ku kontrole, k rovnováhe a k efektívnosti.

53. Čo sa týka **migrácie**, Albánsko je prvou krajinou na západnom Balkáne, v ktorej nadobudla platnosť dohoda o štatúte európskej pohraničnej a pobrežnej stráže. Vôbec prvá spoločná operácia mimo EÚ s agentúrou Frontex sa ukázala ako úspešná. Celkový počet neopodstatnených žiadostí o azyl podaných albánskymi štátnymi príslušníkmi v EÚ sa výrazne znížil, je ho však potrebné pozorne monitorovať a vyžaduje si pokračujúce a trvalé úsilie albánskych orgánov.
54. Pokiaľ ide o **hospodárske reformy**, Rada berie na vedomie, že pred zemetrasením v novembri 2019 a vonkajším otrasom v roku 2020 spôsobeným pandémiou COVID-19 sa nezamestnanosť naďalej znižovala na rekordne nízku úroveň, vývoz rásť a pomer verejného dlhu k HDP naďalej klesal, aj keď zostáva na vysokej úrovni. Rada nabáda Albánsko, aby v plnej miere vykonávalo politické usmernenia uvedené v spoločných záveroch v rámci dialógu o hospodárskych a finančných otázkach, a to postupným znižovaním miery zadlženosti verejnej správy, zlepšením fiškálneho riadenia a transparentnosti a realizáciou účinných a dobre koordinovaných štrukturálnych reforiem.
55. Rada víta, že Albánsko sa naďalej konštruktívne zapája do **regionálnej spolupráce**. Rada tiež víta, že Albánsko pokračovalo v dialógu s cieľom zabezpečiť **dobré susedské vzťahy**, ktoré sú naďalej nevyhnutné.
56. Rada vysoko oceňuje pokračujúcu spoluprácu Albánska a jeho úplné zosúladenie so **spoločnou zahraničnou a bezpečnostnou politikou EÚ**, ako aj skutočnosť, že tieto výsledky sú v priebehu času konzistentné. Víta tiež skutočnosť, že Albánsko sa naďalej aktívne zapája do misií a operácií EÚ v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky.

BOSNA A HERCEGOVINA

57. Rada vyjadruje hlboké poľutovanie nad dlhotrvajúcou politickou krízou v krajine, ktorá v roku 2021 pozastavila ďalší pokrok v oblasti reforiem, a odsudzuje blokovanie štátnych inštitúcií. Rada naliehavo vyzýva všetkých politických lídrov, aby sa zdržali provokatívnej a kontroverznej rétoriky a krokov vrátane spochybňovania zvrchovanosti, jednoty a územnej celistvosti krajiny.

Rétorika a iniciatívy zamerané na zvrátenie reforiem a vystúpenie zo štátnych inštitúcií sú neprijateľné a ohrozujú zosúladienie krajiny s *acquis* EÚ a politický záväzok k integrácii do EÚ. Do dialógu zameraného na prekonanie patovej situácie sa prioritne musia zapojiť všetci politickí lídri.

Rada konštatuje veľmi obmedzený pokrok v reformách a uznáva kroky, ktoré sa prijali, vrátane skutočnosti, že v decembri 2020 sa v Mostare po prvýkrát od roku 2008 uskutočnili voľby do orgánov samosprávy obcí, že sa konalo zasadnutie Parlamentného výboru pre stabilizáciu a pridruženie, ako aj skutočnosť, že všetky úrovne verejnej správy prijali akčný plán reformy verejnej správy a stratégie riadenia verejných financií.

58. Rada naliehavo vyzýva politických lídrov Bosny a Hercegoviny, aby spojili svoje úsilie s cieľom splnenia všetkých **14 kľúčových priorít** určených v stanovisku Komisie k žiadosti Bosny a Hercegoviny o členstvo v EÚ, ktoré Rada schválila v roku 2019, a v súlade so záujmom všetkých občanov napredovala smerom k Európskej únii. Rada vyjadruje uznanie a opätovne potvrdzuje svoju podporu úsiliu osobitného zástupcu EÚ v tejto súvislosti. Bosna a Hercegovina bude napredovať smerom k EÚ len vtedy, ak uskutoční reformy.
59. Vzhľadom na inštitucionálne mechanizmy ustanovené v Daytonskej mierovej dohode musí Bosna a Hercegovina uskutočniť ďalšie ústavné a volebné reformy na zabezpečenie rovnosti a nediskriminácie všetkých občanov, konkrétne vykonaním judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Sejdić-Finci. Rada zdôrazňuje, že by sa nemali prijať žiadne legislatívne ani politické kroky, ktoré by sťažili vykonávanie rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Sejdić-Finci a súvisiacich rozhodnutí alebo by prehĺbili rozpory. Rada opakuje svoju výzvu na inkluzívny proces obmedzenej ústavnej a volebnej reformy prostredníctvom skutočného dialógu a v súlade s európskymi normami v snahe odstrániť všetky formy nerovnosti a diskriminácie vo volebnom procese. Rada zdôrazňuje, že viacero rozhodnutí ústavného súdu zostáva ešte v plnej miere vykonať. Rada v tejto súvislosti vyzýva medziagentúrnu pracovnú skupinu, aby urýchlene obnovila svoju prácu a predložila svoje návrhy reforiem pred hlasovaním o zlepšení volebného rámca.

60. Rada ďalej nabáda Bosnu a Hercegovinu, aby sa zaoberala reformami zameranými na zlepšenie legislatívneho a inštitucionálneho rámca krajiny s cieľom splniť požiadavky členstva v EÚ.

Rada od Bosny a Hercegoviny očakáva prijatie zásadných krokov v oblasti **reformy verejnej správy** tým, že zabezpečí profesionálnu a odpolitizovanú štátnu službu a koordinovaný celoštátny prístup k tvorbe politiky.

Rada zdôrazňuje význam predchádzania **korupcii a organizovanej trestnej činnosti a boja proti nim** a vyjadruje poľutovanie nad tým, že v súvislosti s kľúčovými prioritami uvedenými v stanovisku a zisteniami v správe expertov o otázkach právneho štátu sa nedosiahol žiadny pokrok. Rada zdôrazňuje, že je potrebné, aby orgány pracovali na posilnení **právneho štátu**. Na tento účel Rada naliehavo vyzýva Bosnu a Hercegovinu, aby urýchlene prijala zmeny zákona o Vysokej rade pre sudcov a prokuratúru s cieľom zaviesť opatrenia týkajúce sa integrity v súdnictve. Rada tiež pripomína, že je potrebné, aby Bosna a Hercegovina urýchlene zosúladiła svoje právne predpisy o verejnom obstarávaní a o konflikte záujmov s európskymi normami.

61. Rada vyjadruje poľutovanie nad nedostatočným pokrokom v oblasti **slobody prejavu** a bezpečnosti novinárov a vyzýva Bosnu a Hercegovinu, aby zintenzívnila úsilie v oblasti ľudských práv, rodovej rovnosti a nediskriminácie.
62. Rada víta pozitívne kroky prijaté na zlepšenie riadenia a koordinácie **migrácie** a zdôrazňuje, že je potrebné v tomto úsilí pokračovať a posilniť ho. Bosna a Hercegovina musí poskytnúť dostatočné a primerané útočisko všetkým osobám v núdzi v celej krajine. V snahe úspešne zvládať migračné výzvy musia orgány prijať stratégiu, vyčleniť na ňu rozpočet a zabezpečiť účinnú koordináciu kapacít na riadenie hraníc a migrácie na všetkých úrovniach, ako aj fungovanie azylového systému.

63. Pokiaľ ide o **ekonomické reformy**, Rada berie na vedomie, že krajina dosiahla obmedzený pokrok pri vytváraní fungujúceho trhového hospodárstva a z hľadiska schopnosti vyrovnat' sa s konkurenčným tlakom a trhovými silami v EÚ. Rada nabáda Bosnu a Hercegovinu, aby v plnej miere vykonávala politické usmernenia uvedené v spoločných záveroch v rámci dialógu o hospodárskych a finančných otázkach, a to zlepšovaním analytických, plánovacích a koordinačných kapacít na posilnenie tvorby makroekonomických politík v celej krajine a vykonávania účinných a dobre koordinovaných štrukturálnych reforiem, ktoré by zmiernili dôsledky rozdrobeného vnútorného trhu a uľahčili investície. Rada pripomína, že je potrebné zabezpečiť súlad s dohodou o stabilizácii a pridružení (DSP) a pravidelné zasadnutia orgánov pre stabilizáciu a pridruženie.
64. Rada ďalej opakuje, že je jednoznačne odhodlaná podporovať perspektívu členstva Bosny a Hercegoviny v EÚ ako jednej, zjednotenej a zvrchovanej krajiny. V nadväznosti na minuloročné 25. výročie genocídy v Srebrenici a Daytonskej mierovej dohody Rada nabáda všetkých politických aktérov v Bosne a Hercegovine, aby prekonalí kontroverznú rétoriku zakorenenú v minulosti, skončili s glorifikáciou odsúdených vojnových zločincov a aktívne podporovali zmierenie.
65. Rada nabáda Bosnu a Hercegovinu, aby sa ďalej aktívne zapájala do budovania **regionálnej spolupráce a dobrých susedských vzťahov**.
66. Rada vyjadruje poľutovanie nad prudkým spomalením zosúlad'ovania Bosny a Hercegoviny so **spoločnou zahraničnou a bezpečnostnou politikou EÚ** a naliehavo vyzýva krajinu, aby tento negatívny trend prioritne zvrátila. Na druhej strane víta skutočnosť, že Bosna a Hercegovina sa naďalej aktívne zapája do misií a operácií EÚ v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky. Rada tiež víta predĺženie mandátu operácie EUFOR Althea, ktorá naďalej podporuje orgány Bosny a Hercegoviny pri udržiavaní bezpečného prostredia pre všetkých občanov. Rada vyjadruje podporu úlohe a mandátu vysokého predstaviteľa a jeho úradu pri plnení programu 5+2.

KOSOVO

67. Rada víta skutočnosť, že nová vláda zvolená v marci 2021 potvrdila strategický záväzok Kosova pokračovať na európskej ceste a v súvisiacich reformách. Rada pripomína, že je dôležité pokračovať vo vykonávaní **Dohody o stabilizácii a pridružení** medzi EÚ a Kosovom, a víta začatie druhej fázy jej **európskeho programu reforiem (ERA)**. Rada vyzýva na jeho vykonávanie a zdôrazňuje, že vzhľadom na obmedzený pokrok, ktorý sa doteraz dosiahol, je naliehavo potrebné, aby Kosovo urýchlilo reformné procesy v súlade s európskymi normami a s cieľom dosiahnuť prínos pre občanov Kosova.
68. Rada víta skutočnosť, že predčasné parlamentné **voľby**, ktoré sa konali 14. februára 2021, a voľby do orgánov samosprávy obcí 17. októbra a 14. novembra boli dobre zorganizované a transparentné. Okrem oblastí kosovských Srbov boli aj konkurenčné. Rada očakáva, že sa budú riešiť opakujúce sa nedostatky volebného procesu a že súvisiace odporúčania volebnej pozorovateľskej misie EÚ sa vykonajú s väčšou naliehavosťou.
69. Rada víta kroky, ktoré vláda podnikla pri predkladaní programu reforiem v oblasti boja proti korupcii. Vyzýva Kosovo, aby zintenzívnilo svoje úsilie o zlepšenie **právneho štátu** a aby naďalej zintenzívňovalo boj proti korupcii, boj proti organizovanej trestnej činnosti a pokračovalo v reforme verejnej správy na základe doterajších úspechov Kosova a v súlade s európskymi a medzinárodnými normami. Rada vyzýva orgány, aby pokročili vo vykonávaní existujúcich právnych predpisov, prijali komplexný prístup k vykonávaniu reforiem v oblasti spravodlivosti a boja proti korupcii v súlade s európskymi normami a aby naďalej dosahovali pokrok v plnení svojich výsledkov v boji proti korupcii na vysokej úrovni a organizovanej trestnej činnosti.

70. Rada zdôrazňuje, že je potrebné, aby sa Kosovo ďalej angažovalo vo vzťahu ku špecializovaným komorám, čo je dôležitým dôkazom jeho záväzku uplatňovať zásady právneho štátu a skončiť s beztrestnosťou. Existujúci právny rámec umožňuje riadne vyšetrovanie a trestné stíhanie všetkých údajných vojnových zločinov. V tejto súvislosti Rada oceňuje prácu špecializovaných komôr, ktorá viedla k prvým súdnym konaniam, ktoré sa tento rok uskutočnili v Haagu.
71. Rada víta predĺženie mandátu misie **EULEX**, na ktorom sa spoločne dohodla v júni 2021; zdôrazňuje, že je potrebné, aby Kosovo naďalej úzko a účinne spolupracovalo s misiou EULEX. Vyzýva tiež Kosovo, aby pokračovalo v spolupráci s príslušnými medzinárodnými aktérmi.
72. Rada nabáda Kosovo, aby vynaložilo ďalšie úsilie na úplné vykonávanie svojho právneho rámca v oblasti základných práv, a to v súlade s európskymi normami, a aby zlepšilo koordináciu a dohľad. Je potrebné urobiť viac najmä na zabezpečenie úplnej ochrany kultúrneho a náboženského dedičstva, ochrany práv osôb patriacich k menšinovým komunitám vrátane Rómov a Aškalov, ako aj ochrany vysídlených osôb a rešpektovanie rodovej rovnosti v praxi. Je potrebné ďalej posilniť existujúce mechanizmy v oblasti ľudských práv.
73. Rada vyzýva Kosovo, aby v záujme zodpovednejšej **verejnej správy** orientovanej na občanov podporovalo účinné vykonávanie **reforiem** verejnej správy a riadenia verejných financií, a to najmä prijatím novej stratégie pre reformu verejnej správy na roky 2021 – 2026 a zmien verejnej služby.
74. Pokiaľ ide o **hospodárske reformy**, Rada pripomína dlhodobé štrukturálne problémy, ako je nedostatočná diverzifikácia hospodárstva, závislosť od vonkajších finančných tokov, rozsiahle neformálne hospodárstvo a nízka úroveň aktivity a zamestnanosti. Rada víta záväzok vlády riešiť tieto výzvy a nabáda Kosovo, aby v plnej miere vykonalo politické usmernenia stanovené v spoločných záveroch z dialógu o hospodárskych a finančných otázkach, a to zlepšením fiškálneho riadenia, ako aj vykonávaním účinných a koordinovaných štrukturálnych reforiem.

75. Pokiaľ ide o **dialóg** sprostredkovaný EÚ, Rada víta jeho pokračovanie v júni 2021 a vyjadruje uznanie vysokému predstaviteľovi a OZEÚ pre dialóg medzi Belehradom a Prištinou a ďalšie regionálne otázky západného Balkánu za ich odhodlanie v súvislosti s týmto dialógom s podporou EÚ. Rada očakáva, že Kosovo sa v dobrej viere a v duchu kompromisu zapojí do dialógu, ktorý sprostredkúva EÚ, s cieľom dosiahnuť komplexnú právne záväznú dohodu so Srbskom v súlade s medzinárodným právom a *acquis* EÚ. Táto dohoda by sa mala zaoberať všetkými nevyriešenými otázkami a prispieť k regionálnej stabilite. Je to nevyhnutné na to, aby Kosovo a Srbsko mohli pokročiť vo svojej európskej trajektórii. Rada opätovne zdôrazňuje svoje pevné očakávanie, že všetky minulé dohody sa budú rešpektovať a bezodkladne vykonávať. Obe strany by sa tiež mali vyhýbať krokom, ktoré narúšajú stabilitu, a rétorike, ktorá neprispieva k dialógu.
76. Rada pripomína, že pokrok v normalizácii vzťahov so Srbskom je základnou zásadou dohody o stabilizácii a pridružení a tvorí základ rozvoja vzťahov a spolupráce medzi EÚ a Kosovom.
77. Rada pripomína význam regionálnej spolupráce a dobrých susedských vzťahov a nabáda Kosovo, aby sa aktívne a konštruktívne zúčastňovalo na činnostiach **regionálnej spolupráce**.
78. Rada uznáva význam **liberalizácie vízového režimu** pre občanov Kosova. Komisia predložila v máji 2016 formálny návrh, aby sa Kosovo presunulo na zoznam štátov, ktoré nepotrebujú víza na vstup do schengenského priestoru, a v júli 2018 predložila správu o plnení ostávajúcich kritérií. O návrhu Komisie, ktorý Európsky parlament v marci 2019 prvom čítaní podporil, sa naďalej rokuje v Rade.
-